

Mikołaj Krasnodębski

DUSZA I CIAŁO

Zagadnienie zjednoczenia duszy i ciała w wybranych tekstach
Tomasza z Akwinu oraz w filozofii tomistycznej

„Navo”

Warszawa 2004

Spis treści

Anima et corpus (przedmowa)	9
Wstęp	15
Rozdział 1:	
Analiza zagadnienia zjednoczenia duszy i ciała w wybranych tekstach Tomasza z Akwinu	23
1. <i>De unione animae ad corpus</i> – kwestia 76	
pierwszej części <i>Sumy teologii</i>	25
1.1. Pojęcie duszy ludzkiej	26
1.2. Rola <i>intellectivum principium</i> w zjednoczeniu duszy i ciała	28
1.3. Dusza rozumna a dusze: zmysłowa i wegetatywna	30
1.4. Substancjalne zjednoczenie duszy i ciała	31
1.4.1. Wstępne określenie intelektu możliwościowego.....	32
1.5. Krytyka Tomasza dotycząca koncepcji przypadłościowego zjednoczenia duszy i ciała	33
1.5.1. Koncepcja duszy jako zasady ruchu	33
1.5.2. Koncepcje zjednoczenia poprzez pośredniki	33
2. Analiza intelektu możliwościowego na podstawie dziewiątego artykułu <i>Quaestio disputata De spiritualibus creaturis</i>	35
2.1. Rola intelektu możliwościowego w zjednoczeniu duszy i ciała.....	36
2.1.1. Charakterystyka władz poznawczych w człowieku	36
2.1.2. Krytyka teorii intelektu możliwościowego Awerroesa w komentarzu <i>De anima</i> Arystotelesa	37
2.1.2.1. Zarzut dotyczący poznania ludzkiego.....	38
2.1.2.2. Zarzut dotyczący rozumienia gatunku „człowiek”	39
2.1.2.3. Zarzut dotyczący rozumienia intelektu możliwościowego	39
3. Krytyka awerroizmu łacińskiego zawarta w traktacie <i>De unitate intellectus contra averroistas</i>	41
4. Zagadnienie zjednoczenia duszy i ciała w <i>Quaestio disputata De anima</i> ..	45
4.1. Dopowiedzenia w rozumieniu duszy ludzkiej.....	46
4.1.1. Dusza ludzka jako forma ciała i <i>hoc aliquid</i>	46
4.1.2. Zagadnienie jednostkownienia.....	47
4.2. Zagadnienia związane ze zjednoczeniem duszy i ciała.....	48
4.2.1. Nieśmiertelność duszy	48
4.2.2. „Natura” duszy po śmierci.....	49
4.2.3. Poznanie duszy po śmierci	49
5. Podsumowanie	50

Rozdział 2:

Interpretacja zagadnienia zjednoczenia duszy i ciała w ujęciu Franciszka Gabryła jako przedstawiciela

tomizmu tradycyjnego i lowańskiego	51
1. Dusza jako substancja duchowa	53
1.1. Krytyka stanowiska pozytywistów i materialistów	54
1.2. Pojęcie i istota duszy jako substancji duchowej	56
1.3. Władze duszy	56
1.4. Pochodzenie duszy	57
1.4.1. Hipoteza generacjonizmu	58
1.4.2. Hipoteza preegzystencji dusz	60
1.4.3. Hipoteza kreacjonizmu	61
1.5. Nieśmiertelność duszy	63
1.5.1. Dowód etyczny	64
1.5.2. Dowód psychologiczny	64
2. Substancjalne połączenie duszy i ciała	67
2.1. Ujęcie monistyczne	68
2.1.1. Monizm materialistyczny	68
2.1.2. Paralelizm psychofizyczny	68
2.1.3. Monizm idealistyczny	70
2.2. Ujęcie dualistyczne	71
2.3. Dusza i ciało jako jedna substancja	74
2.4. Konsekwencje przyjęcia stanowiska Arystotelesa i Tomasza z Akwinu	76
2.4.1. Jedna dusza – jedna forma substancjalna	76
2.4.2. Dusza indywidualna (krytyka poglądów Awerroesa)	77
3. Podsumowanie	78

Rozdział 3:

Interpretacja zagadnienia zjednoczenia duszy i ciała w ujęciu S. Swieżawskiego i M. A. Krapca | | | |--|----| | 79 | | | 1. Analiza interpretacji S. Swieżawskiego | 81 | | 1.1. Forma substancjalna bytu | 81 | | 1.2. Materia i jednostkowanie bytu | 83 | | 1.2.1. Materia pierwsza (<i>materia prima</i>) | 83 | | 1.2.2. Materia oznaczona ilością (<i>materia quantitate signata</i>) | 83 | | 1.3. <i>Commensuratio animae ad hoc corpus</i> | 84 | | 2. Analiza propozycji M.A. Krapca | 87 | | 2.1. Dusza ludzka jako czynnik organizujący materię | 88 | | 2.2. Ciało jako funkcja materialna zorganizowana przez duszę | 89 | | 2.3. Jedność duszy i ciała | 90 | | 2.4. Zjednoczenie substancjalne | 92 |

2.4.1. Zjednoczenie istotowe (<i>essentialis unio</i>)	92
2.4.2. Zjednoczenie osobowe (<i>personalis unio</i>)	92
2.4.3. „Argument ze świadomości”	92
2.4.4. „Argument z bezpośredniego doświadczenia”	93
2.4.5. „Argument z konsekwencji moralnej”	93
3. Podsumowanie	95

Rozdział 4: Interpretacja zagadnienia zjednoczenia

duszy i ciała w ujęciu E. Gilsona i M. Gogacza	97
1. Analiza interpretacji E. Gilsona	99
1.1. Dusza ludzka jako forma substancjalna bytu	99
1.2. Ciało ludzkie jako materia aktywizowana przez formę substancjalną	100
1.3. <i>Compositum</i> duszy i ciała	101
2. Analiza interpretacji M. Gogacza	105
2.1. Dusza ludzka jako forma substancjalna i możność niematerialna	107
2.1.1. Dusza ludzka w ujęciu strukturalnym	107
2.1.2. Dusza ludzka w ujęciu genetycznym	107
2.2. Ciało ludzkie jako możność materialna i przypadłości	108
2.2.1. Ciało ludzkie w ujęciu strukturalnym	108
2.2.2. Ciało ludzkie w ujęciu genetycznym	108
2.3. Związek duszy i ciała	109
2.4. Tematy wyznaczone zagadnieniem związku duszy i ciała	111
2.4.1. Zagadnienie duszy „ogólnej”	111
2.4.2. Zagadnienie śmierci	112
2.4.3. Zagadnienie nieśmiertelności	112
2.4.4. Zagadnienie duszy ludzkiej a dusz zwierząt i roślin	112
3. Podsumowanie	113

Zakończenie:

Doprecyzowania i perspektywy badawcze	115
--	-----

Soul and Body. The question of the unifying of soul and body in selected texts of Thomas Aquinas and in Thomism.

Summary	119
----------------------	-----

Bibliografia	123
---------------------------	-----

Nota o autorze	133
-----------------------------	-----